

**Nota zienswijzen bestemmingsplan en
omgevingsvergunning Buitengebied,
zonnepark Valthermond M3006**

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

**Nota zienswijzen bestemmingsplan en
omgevingsvergunning Buitengebied,
zonnepark Valthermond M3006**

24 september 2018

Ruimte voor de leefomgeving

BügelHajema, adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Overzicht zienswijzen en ontvankelijkheid	5
2.1	Overzicht zienswijzen	5
2.1.1	Zienswijzen bestemmingsplan	5
2.1.2	Zienswijzen omgevingsvergunning	5
2.2	Ontvankelijkheid	6
3	Beantwoording zienswijzen	7
3.1	Indiener 1 - Provincie Drenthe	7
3.1.1	Zienswijze	7
3.1.2	Reactie gemeente	7
3.1.3	Conclusie	7
3.2	Indiener 2 - Waterschap Hunze en Aa's	7
3.2.1	Zienswijze	7
3.2.2	Reactie gemeente	7
3.2.3	Conclusie	7
3.3	Indiener 3 - Raedthuys	7
3.3.1	Zienswijze	7
3.3.2	Reactie gemeente	9
3.3.3	Conclusie	10
3.4	Indiener 4 - Astron	10
3.4.1	Zienswijze	10
3.4.2	Reactie gemeente	10
3.4.3	Conclusie	10
3.5	Indiener 5 en 6	11
3.5.1	Zienswijze	11
3.5.2	Reactie gemeente	12
3.5.3	Conclusie	15
3.6	Indiener 7 - Hekkelman Advocaten	16
3.6.1	Zienswijze bestemmingsplan	16
3.6.2	Reactie gemeente zienswijze bestemmingsplan	19
3.6.3	Conclusie zienswijze bestemmingsplan	24
3.6.4	Zienswijze omgevingsvergunning	24
3.6.5	Reactie gemeente zienswijze omgevingsvergunning	25
3.6.6	Conclusie zienswijze omgevingsvergunning	26
4	Wijzigingen bestemmingsplan	27
4.1	Toelichting	27
4.1.1	Archeologie	27

4.1.2	Hekkelman	27
4.1.3	Advies GGD Drenthe	27
4.1.4	Ladder voor duurzame verstedelijking	28
4.2	Bestemmingsplanregels en verbeelding	28
4.2.1	Archeologie	28
4.2.2	Astron en Raedthuys	29
4.2.3	Hekkelman	29
4.2.4	Wijzigingsbevoegdheid	29

1 Inleiding

Het ontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied, Zonnepark Valthermond M3006' en de ontwerpomgevingsvergunning 'Zonnepark Valthermond M3006' met bijbehorende stukken hebben zes weken ter inzage gelegen, van 19 juli 2018 tot en met 29 augustus 2018. Deze terinzagelegging was op grond van artikel 3.31 van de Wet ruimtelijke ordening en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Op 24 mei 2018 heeft de gemeenteraad een gemeentelijk coördinatiebesluit genomen voor de realisatie van zonneparken. De gemeentelijke coördinatieregeling bestaat op grond van artikel 3.30 van de Wet ruimtelijke ordening en heeft bij dit project betrekking op de voorbereiding van het bestemmingsplan, de omgevingsvergunning en eventueel later benodigde besluiten.

De coördinatieregeling maakt het mogelijk om gecoördineerd over het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning te besluiten om op die manier een zonnepark van circa 5 hectare te bouwen op de agrarische percelen aan de Dreef in Valthermond.

Tijdens de termijn van terinzagelegging zijn er zienswijzen binnengekomen. Het college van burgemeester en wethouders heeft de ingediende zienswijzen in behandeling genomen. De zienswijzen zijn in dit document samengevat en voorzien van een reactie. Indieners van een zienswijze krijgen hierover ook schriftelijk bericht.

Na behandeling van de zienswijzen past het college van burgemeester en wethouders het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerpomgevingsvergunning zo nodig aan en legt deze voor aan de gemeenteraad. Tijdens een gemeenteraadsvergadering wordt vervolgens besloten over, al dan niet (gewijzigde), vaststelling. Hierna staat beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

2 Overzicht zienswijzen en ontvankelijkheid

2.1 Overzicht zienswijzen

2.1.1 Zienswijzen bestemmingsplan

Op het ontwerpbestemmingsplan zijn in totaal 7 zienswijzen ingediend. De zienswijzen van Raedthuys en Astron hebben betrekking op zowel het ontwerpbestemmingsplan als de ontwerp-omgevingsvergunning. Dit geldt ook voor zienswijze 5 en 6. Zienswijze 7 heeft enkel betrekking op het ontwerpbestemmingsplan.

Nr.	Naam	Adres
1.	Provincie Drenthe	Postbus 122, 9400 AC Assen
2.	Waterschap Hunze en Aa's	Postbus 195, 9640 AD Veendam
3.	Raedthuys, ook namens Duurzame Energieproductie Exloermond en Windpark Oostermoer Exploitatie	Postbus 3141, 7500 DC Enschede
4.	Astron	Postbus 2, 7990 AA Dwingeloo
5.	[REDACTED]	[REDACTED]
6.	[REDACTED]	[REDACTED]
7.	Hekkelman Advocaten, namens: [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]	Postbus 1094, 6501 BB Nijmegen [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

2.1.2 Zienswijzen omgevingsvergunning

Op de ontwerp-omgevingsvergunning is één zelfstandige zienswijze ingediend.

Nr.	Naam	Adres
1.	Hekkelman Advocaten, namens: [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]	Postbus 1094, 6501 BB Nijmegen [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

2.2 Ontvankelijkheid

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van zienswijzen geldt dat het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerp-omgevingsvergunning vanaf 19 juli 2018 ter inzage lagen. Artikel 3:16, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) bepaalt dat de termijn van de terinzagelegging start met ingang van de dag waarop het ontwerp ter inzage is gelegd. Gedurende een periode van zes weken kon een ieder een zienswijze indienen tegen het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerp-omgevingsvergunning.

Alle zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan zijn binnen de termijn van terinzagelegging bij de gemeente Borger-Odoorn binnengekomen en dus tijdig ingediend. Daarmee beschouwt het College van Burgemeester en wethouders van de gemeente Borger-Odoorn alle zienswijzen als ontvankelijk.

De afzonderlijke zienswijze op de ontwerpomgevingsvergunning is binnen de termijn van terinzagelegging bij de gemeente Borger-Odoorn binnengekomen en dus tijdig ingediend. Daarmee beschouwt het College van Burgemeester en wethouders van de gemeente Borger-Odoorn de zienswijze op de ontwerpomgevingsvergunning als ontvankelijk.

De zienswijzen van Hekkelman Advocaten op zowel het ontwerpbestemmingsplan als de ontwerp-omgevingsvergunning betroffen pro forma zienswijzen die op 29 augustus 2018 zijn ingediend. De indiener is door de gemeente in de gelegenheid gesteld om de zienswijzen tot 16 september aan te vullen. De aanvullingen zijn op 13 september 2018 ingediend.

3 Beantwoording zienswijzen

3.1 Indiener 1 - Provincie Drenthe

3.1.1 Zienswijze

In het kader van het vooroverleg heeft de provincie eerder aangegeven dat de volgende aspecten van provinciaal belang worden geacht:

- productie hernieuwbare energie;
- kernkwaliteiten: landschap, cultuurhistorie, archeologie;
- beschermingszone radioastronomie.

De provincie constateert dat de in het kader van het vooroverleg gemaakte opmerkingen in het ontwerpbestemmingsplan zijn voorzien van een goede gemeentelijke reactie. Het provinciaal belang is op een goede wijze in het plan opgenomen.

Indien het ontwerpbestemmingsplan ongewijzigd wordt vastgesteld, mag ervan uit worden gegaan dat er door de provincie geen reactieve aanwijzing wordt gegeven.

3.1.2 Reactie gemeente

De reactie van de provincie wordt voor kennisgeving aangenomen.

3.1.3 Conclusie

De reactie van de provincie leidt niet tot een aanpassing van het bestemmingsplan.

3.2 Indiener 2 - Waterschap Hunze en Aa's

3.2.1 Zienswijze

Het waterschap geeft aan te kunnen instemmen met het plan.

3.2.2 Reactie gemeente

De reactie van het waterschap wordt voor kennisgeving aangenomen.

3.2.3 Conclusie

De reactie van het waterschap leidt niet tot een aanpassing van het bestemmingsplan.

3.3 Indiener 3 - Raedthuys

3.3.1 Zienswijze

Raedthuys is één van de initiatiefnemers van het Windpark Drentse Monden en Oostermoer (DMO). Raedthuys geeft aan dat het zonnepark in LOFAR zone 2 ligt. Bij ontwikkelingen in deze zone moet overlegd worden met Astron om te beoordelen op welke wijze de ontwikkeling kan worden ingepast.

Als bijlage bij de toelichting bij het ontwerpbestemmingsplan is een intentieverklaring tussen de initiatiefnemer van het zonnepark en Astron van juli 2018 gevoegd. Tussen Astron en de initiatiefnemers van het Windpark DMO is in een eerder stadium een convenant gesloten.

INTENTIEVERKLARING

Het ontwerpbestemmingsplan neemt de intentieverklaring als uitgangspunt bij de ontwikkeling van zonneparken in de beschermingszone. Het gevolg is onduidelijkheid voor de betrokken partijen op de volgende punten:

1. In de intentieverklaring wordt gesproken over het "centrum van LOFAR". Onduidelijk is wat daarmee bedoeld wordt. In de artikelen 2 en 7 van het convenant wordt gesproken over "Lofar kern". Dit begrip is als zodanig in het convenant evenmin gedefinieerd. Onduidelijk is of met het "centrum van LOFAR" hetzelfde wordt bedoeld als met de "Lofar kern" in het convenant. Betwistfeld moet bovendien worden of deze begrippen voldoende specifiek zijn en of ze dus de vereiste rechtszekerheid bieden.
2. De Intentieverklaring van Astron spreekt over een "maximale elektrische veldsterkte-dichtheid van - 157dB_{IJV}/(m.Hz)". Onduidelijk is waarop deze norm is gebaseerd. Wel is deze norm, volgens de Intentieverklaring, gebaseerd op het uitgangspunt dat alle windturbines van Windpark DMO voldoen aan een reductie van +/- 50 dB. Alleen bij dat reductieniveau gelden op grond van het Convenant voor Windpark DMO geen stilstandsverplichtingen.

De in de Intentieverklaring opgenomen maximale elektrische veldsterkte-dichtheid impliceert dus dat voor de toegelaten additionele stoorstraling van het zonnepark tot uitgangspunt moet worden genomen dat het zonnepark geen stoorstraling zal mogen veroorzaken die tot gevolg kan hebben dat een volledig werkend Windpark DMO (als gevolg van cumulatieve effecten of reflectie van stoorstraling van het zonnepark) niet een stoorstralingsreductie van +/-50 dB kan realiseren. Om elk misverstand hierover uit te sluiten, moet dit rechtstreeks in de regels van het bestemmingsplan worden bepaald.

3. Dat het zonnepark moet voldoen aan de gestelde emissienorm, moet worden vastgesteld en gemonitord door middel van een door Agentschap Telecom goedgekeurde wijze van meten op basis van een door Agentschap Telecom vastgestelde of goedgekeurde meetmethode en door Agentschap Telecom vastgesteld of goedgekeurd meetprotocol.
Met de voorgestelde tekst wordt op voorschriftniveau opengelaten op welke wijze meting moet plaatsvinden (meetinstrument of anderszins). Ook dat leidt tot rechtsonzekerheid.
4. Astron is geen bestuursorgaan. Er is dus geen publiekrechtelijke basis om Astron een taak te geven in de goedkeuring van meetmethode en -protocol. Raedthuys betwijfelt of regels bij een bestemmingsplan publiekrechtelijke bevoegdheden kunnen attribueren aan een privaatrechtelijke rechtspersoon.

De Intentieverklaring van Astron impliceert dat er uitsluitend zonneparken gerealiseerd kunnen worden indien vast komt te staan dat het stralingsniveau veroorzaakt door de windturbines in Windpark DMO verder wordt beperkt dan afgesproken in het convenant voor het Windpark DMO. Een verdere beperking van het stralingsniveau is voor de initiatiefnemers van het Windpark DMO echter onbespreekbaar. Ruimte voor (additionele) storingstraling voor zonneparken is dan niet voorhanden. Dit

betekent dat het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning voor het zonnepark niet vastgesteld kunnen worden.

REGELS BESTEMMINGSPLAN

De eisen in de intentieverklaring tussen Astron en de initiatiefnemer van het zonnepark worden niet expliciet vertaald naar de regels van het ontwerpbestemmingsplan. Dit dient alsnog te gebeuren. De huidige regeling in artikel 3.2.3 onder biedt hiervoor onvoldoende waarborgen.

STOORSTRALING

In de toelichting van het bestemmingsplan wordt de verwachting uitgesproken dat de stoorstraling van de bekabeling van het zonnepark minimaal is en dat de omvormers van het zonnepark worden voorzien van een isolerende kooi. Onduidelijk is waarop deze verwachting gebaseerd is. Onafhankelijk onderzoek zou op dit punt vooraf uitsluitel moeten geven.

Raedthuys zien als risico dat vanwege de afgifte van elektromagnetische stoorstraling door het zonnepark en mogelijke interferentie daarvan met het Windpark DMO het onmogelijk of in elk geval uiterst moeilijker wordt om te bepalen welke straling wordt veroorzaakt door de windturbines van Windpark DMO en welke straling veroorzaakt wordt door het zonnepark.

Naast dit zonnepark, zijn nog meerdere plannen ontwikkeld om in de Lofar zone 2 een zonnepark op te zetten. De elektromagnetische effecten van de zonneparken en/of interferentie van elektromagnetische effecten van de zonneparken en het Windpark op de Lofar telescoop mogen voor het Windpark geen verzwarend effect hebben op de normen en reductievereisten uit het met Astron gesloten convenant.

3.3.2 Reactie gemeente

De gemeente Borger-Odoorn heeft ter verduidelijking in de regels van het bestemmingsplan een definitie opgenomen van "LOFAR kerngebied": de centraal liggende kern van het LOFAR-systeem bestaande uit 24 bij elkaar liggende ontvangststations, met inbegrip van de zogenaamde superterp. Daarmee is dit begrip voldoende specifiek en biedt daarmee de vereiste rechtszekerheid.

De juridische regeling gebaseerd op de Intentieverklaring van Astron ten aanzien van de "maximale elektrische veldsterkte-dichtheid" voor het zonnepark is gewijzigd en daarmee verduidelijkt. Aan deze regeling is toegevoegd dat ten aanzien van de gestelde emissienorm deze moet worden vastgesteld en gemonitord door middel van een door het Agentschap Telecom goedgekeurde wijze van meten op basis van een door Agentschap Telecom vastgestelde of goedgekeurde meetmethode en door het Agentschap Telecom vastgesteld of goedgekeurd meetprotocol. Door deze aanvulling van de regels zijn de belangen van zowel Astron, zonnepark en overige stoorstralende inrichtingen of objecten voldoende afgewogen.

Voorts is in de toelichting van het bestemmingsplan de verwachting uitgesproken dat de stoorstraling van de bekabeling van het zonnepark minimaal is en dat de omvormers van het zonnepark worden

voorzien van een isolerende kooi. Omdat hierover in dit stadium nog geen onafhankelijk onderzoek is verricht is dit in de regels met de boven beschreven aanpassing geëxpliciteerd en geborgd middels opname van de maximale elektrische veldsterkte-dichtheid voor het zonnepark.

Tot slot is aan de oproep van Raedthuys om te overleggen door zowel de gemeente als de initiatiefnemer op zeer korte termijn gehoor gegeven. Ook Astron is bij dit overleg betrokken geweest en heeft de nodige inhoudelijke input geleverd voor een goede juridische borging van haar gevestigde belangen.

3.3.3 Conclusie

De zienswijze leidt tot een aanpassing van het bestemmingsplan. Alle aanpassingen zijn weergegeven in hoofdstuk 4.

3.4 Indiener 4 - Astron

3.4.1 Zienswijze

Astron stelt geen bezwaren te hebben tegen de verdergaande planning van het planvoornemen. Aangegeven wordt dat afdoende technische maatregelen voor storingsonderdrukking nodig zijn om te voorkomen dat de in het plan voorziene zonnepanelen, elektrische installaties en infrastructuur de werking van de Lofar-telescoop ernstig zullen verstoren, als gevolg waarvan Lofar goeddeels onbruikbaar wordt. Te denken valt aan afscherming, filtering, aarding en kabelroutering.

Astron geeft aan dat er al overleg heeft plaatsgevonden tussen Astron en de initiatiefnemer van het zonnepark. Dit overleg resulteerde in de ondertekening van een intentieverklaring met betrekking tot het vaststellen van de vereiste aanpassingen aan de technische installaties van het zonnepark.

3.4.2 Reactie gemeente

De gemeente Borger-Odoorn heeft de zienswijze van Astron met belangstelling bekeken. Ten aanzien van de inhoudelijke zaken die Astron aandraagt, wordt aangesloten bij hetgeen hierboven reeds is gesteld over de intentieverklaring, die is ondertekend door Astron en de initiatiefnemer van het zonnepark. In de regels van het bestemmingsplan zijn voorwaarden opgenomen ten einde verstoring te voorkomen.

3.4.3 Conclusie

De zienswijze leidt tot een aanpassing van het bestemmingsplan. Alle aanpassingen zijn weergegeven in hoofdstuk 4.

3.5 Indiener 5 en 6

3.5.1 Zienswijze

ALGEMEEN

De zienswijzen van indiener 5 en 6 zijn inhoudelijk gelijk. De zienswijzen worden daarom niet afzonderlijk behandeld. De onderwerpen die in beide zienswijzen aan de orde komen, zijn hierna samengevat weergegeven en van een gemeentelijke reactie voorzien.

PLANNEN

De voorstellen zijn gesplitst over twee aansluitende gebieden. Hierdoor worden ook diverse gegevens, metingen, normberekeningen etc. gesplitst per gebied weergegeven. Met name de uitkomsten van toetsingen kunnen hierdoor onterecht gunstiger uitvallen. Deze moeten echter als één geheel te worden gezien. Een totaaltoets van de plannen moet worden bijgevoegd. Hierbij moeten eventuele gevolgen van het windmolenpark, met name op veiligheidsgebied, en eventuele uitbreidingen in de toekomst mee worden genomen.

LOCATIE

Tegen de achtergrond van uitgestrekte landerijen ver van bewoning en bedrijvigheid is de locatie van het zonnepark gelet op onder andere veiligheid onnodig en onjuist gekozen. Het veebedrijf, de dagopvang en de woningen aan de Valtherblokken-Noord liggen binnen een straal van 600 meter. Tevens liggen de zonneparken direct naast een natuurgebied (sterke aantasting leefgebied dieren, o.a. bevers) en door provinciaal beleid beschermd gebied (tussen Valtherblokken-Noord en overzijde Exloërweg).

ELEKTRICITEITSNETWERK

De kwaliteit van het bestaande netwerk is zodanig twijfelachtig dat de extra hoeveelheid stroom die er doorheen wordt getransporteerd tot problemen zal leiden. Op de Valtherblokken-Noord zelf vindt de stroomvoorziening plaats via een 'gewone' grondkabel die vlak langs de woningen loopt. Ook hier dient de veiligheid te zijn verzekerd. Er bestaat gevaar voor te hoge elektrische (piek)straling die onder andere tot verstoring of beschadiging van andere netwerken als wifi, (huishoudelijke) apparatuur en radiografische apparatuur als autosloten, verlichtingsbediening etc. leidt. Ook het gezondheidsrisico is reëel aanwezig.

UITZICHT

De parken worden omgeven met hekken en beplanting. Het zal zeker enige jaren duren voor het geheel uit het zicht is. Tot die tijd, maar ook erna, blijft er risico van spiegeling aanwezig.

GELUIDSOVERLAST

De twee parken bevatten zes transformatoren verspreid over het terrein. Het maximale geluidsniveau wordt bij drie trafo's aangegeven als "wenselijk". Dit moet een harde eis zijn, mede gezien het feit dat de uitkomsten andermaal dubbel moeten worden gemeten (en dus hoger uitvallen).

VERHOOGING WATERPEIL EN CO₂ UITSTOOT

De beide parken stoten gezamenlijk 4.800 ton CO₂ per jaar uit. De voorgestelde waterpeilverhoging door vermindering van drainage en bemaling is absoluut uit den boze. In het natte seizoen is de opname van oppervlaktewater zeer traag, waardoor landerijen grotendeels 'blank' staan en de tuinen van woningen niet zonder kaplaarzen kunnen worden betreden.

ZONNEPANELEN

De panelen dienen van een kwaliteit te zijn waarbij geen cadmium is toegepast. Deze zorgt voor bodemvervuiling. Bovendien dient de eigenaar het risico van lekkage uit te sluiten.

WAARDE ONROEREND GOED

Als gevolg van het plan zal een waardedaling van het omliggende onroerend optreden. Schadevergoeding is op zijn plaats.

INFO/BETROKKENHEID/VOORLICHTING

Tot op heden heeft de indiener geen enkel bericht of uitnodiging ontvangen. Ook voor een voorlichtingsbijeenkomst die kennelijk in maart 2018 heeft plaatsgevonden, is er nimmer een uitnodiging gezien.

3.5.2 Reactie gemeente

PLANNEN

Voor de zonneparken M3006 en M2883 zijn inderdaad twee afzonderlijke bestemmingsplannen opgesteld. Uit de onderzoeken die zijn uitgevoerd ten behoeve van de bestemmingsplannen blijkt dat beide plannen uitvoerbaar zijn. Deze conclusie wijzigt naar het oordeel van de gemeente niet als de plannen als één geheel zouden worden beoordeeld.

Eventuele toekomstige uitbreidingen zijn in de huidige ruimtelijke procedure niet aan de orde. In de plannen zijn ook geen uitbreidingsmogelijkheden opgenomen. Mocht hiervan ooit sprake zijn, dan wordt er door de gemeente een nieuwe afweging gemaakt en moet daarvoor te zijner een nieuwe ruimtelijke procedure worden doorlopen.

De afstand van het zonnepark tot het windpark De Drentse Monden - Oostermoer bedraagt circa 3,5 km. Voor de effecten van het zonnepark en het windpark op de Lofar-telescoop zijn afspraken gemaakt (zie zienswijze Astron). Voor het overige zijn er naar mening van de gemeente geen aspecten van het zonnepark en het windpark die een directe samenhang hebben.

LOCATIE

Het zonnepark ligt op een afstand van ruim 250 m van de agrarische bedrijfswoning aan de Valtherblokken-Noord 21. De woningen van de indieners liggen op een afstand van respectievelijk ruim 400 m en 500 m. In het bestemmingsplan is onderbouwd dat, mede gezien de afstanden, de effecten van het zonnepark op omliggende functies beperkt zijn.

Rondom het zonnepark bevinden zich hekwerken en watergangen ter beveiliging van het park. Het betreden van terreinen zonder toestemming van de eigenaar in strijd is met de wet. In het voorkomen van eventuele overtredingen, in de vorm van bijvoorbeeld baldadigheid, voorziet dit bestemmingsplan niet. Installaties die enig potentieel gevaar met zich mee kunnen brengen worden beveiligd. Een zonnepaneel, omvormer en/of transformator is ongevaarlijk, tenzij deze moedwillig wordt beschadigd.

De gemeente wil benadrukken dat de bestaande agrarische bestemming van het plangebied niet wijzigt door het plan. Voor het bestemmingsplan is een toetsing aan de Wet natuurbescherming (Wnb) uitgevoerd. De conclusie hiervan was redelijkerwijs kan worden uitgesloten dat door het plan vaste rust- en verblijfplaatsen dieren, beschermde standplaatsen van planten of andere beschermde waarden verloren gaan. In de nabijheid van het plangebied bevinden zich gronden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Regelgeving met betrekking tot het NNN stelt alleen beperkingen voor activiteiten die binnen gebieden behorend tot het NNN vallen. Het plan heeft geen wezenlijke negatieve invloed op flora en fauna in het naastgelegen NNN.

ELEKTRICITEITSNETWERK

Het zonnepark krijgt een eigen aansluiting op het elektriciteitsnetwerk. De opgewekte elektriciteit van het zonnepark wordt via deze aansluiting op het net geleverd. De aansluiting beïnvloedt individuele huisaansluitingen niet.

Op verzoek van de gemeente is GGD Drenthe om advies gevraagd ten aanzien gezondheidsrisico's. Het advies wordt in de toelichting van het bestemmingsplan verwerkt. GGD geeft de gemeente als advies om het zonnepark zodanig in te richten dat het elektromagnetische veld ter hoogte van woningen niet hoger is dan 0,4 microtesla, hetgeen overeenkomt met Rijksbeleid bij hoogspanningslijnen. Stralingsdeskundigen van het RIVM verwachten op basis van literatuur dat een zone van 0,4 microtesla rondom zonneparken niet groter zal zijn dan enkele tientallen meters. Deze afstand wordt met het plan ruimschoots gehaald; de afstand van het zonnepark tot aan de dichtstbijzijnde woning bedraagt ruim 250 meter.

Om de werking van de Lofar-telescoop niet te benadelen, worden bovendien technische maatregelen voor storingsonderdrukking getroffen, waardoor het elektromagnetisch veld wordt verkleind. De transformatoren die gebruikt worden in het zonnepark voldoen daarbij aan de Europese emissierichtlijnen en -normen voor straling. Verstoring van de in de zienswijze genoemde wordt dan ook niet verwacht.

UITZICHT

Het gebied waar het zonnepark gerealiseerd wordt, heeft een open karakter. Om deze reden is gekozen voor een opstelling waarbij de tafels met zonnepanelen niet hoger worden dan 1,65 m. De zonnepanelen worden geplaatst in een zuidwest-noordoost opstelling onder een hoek van 10 graden.

De meeste inkomende zonnestralen, die op zonnepanelen terecht komen worden geabsorbeerd en omgezet in elektriciteit. Omdat de bovenste laag van de panelen van glas zijn gemaakt, zal een deel (<5%) van het zonlicht echter ook worden gereflecteerd. Deze schittering op omliggende objecten is het grootst wanneer de zon haaks op de opstelrichting van de panelen staat. Het licht dat op een zonnepaneel valt, wordt in één specifieke richting weerkaatst, omdat een zonnepaneel een glad oppervlak heeft. Dit reduceert de aantal invalshoeken waarbij overlast ervaren kan worden van het licht.

Rondom het zonnepark wordt een groensingel aangeplant om het zicht op de panelen weg te nemen. Deze groensingel bestaat uit gebiedseigen beplanting die aansluit op de gronden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland. De singel wordt niet hoger dan de zonnepanelen. De beplanting zal inderdaad niet meteen op volledige hoogte zijn. Bij de inrichting kan hier echter wel rekening mee worden gehouden door exemplaren aan te planten die reeds enige hoogte hebben bereikt. Gezien deze afscherming, de afstand tot de dichtstbijzijnde woningen en het feit dat een zonnepaneel niet meer reflecteert dan oppervlaktewater, kan aangenomen worden dat het zonnepark geen onevenredige hinder als gevolg van reflectie veroorzaakt.

Hekken worden enkel geplaatst op de plekken waar geen sloten aanwezig zijn. De hekken zijn grofmazig en worden in een gedekte donkere kleur uitgevoerd. Gezien de relatief lage tafels met zonnepanelen, de uitvoering van de hekwerken en de lage beplanting wordt het uitzicht hiermee niet onevenredig belemmerd.

GELUIDSOVERLAST

De ligging van het zonnepark ten opzichte van woningen is beoordeeld in het bestemmingsplan aan de hand van de VNG-publicatie Bedrijven en milieuzonering. Daarbij is uitgegaan van een vergelijking van een zonnepark met een 10 MVA schakelstation. Uit deze vergelijking blijkt dat de afstand van het zonnepark tot de woningen ruim voldoende is.

Een zonnepark wordt aangemerkt als een inrichting in de zin van het Activiteitenbesluit. Op grond hiervan gelden grenswaarden op geluidsgevoelige bestemmingen, zoals woningen. Er moet worden voldaan aan de geluidsvoorschriften uit het Activiteitenbesluit.

GGD geeft de gemeente als advies om strenger dan het Nederlandse beleid te zijn wat betreft geluidsbelasting op de dichtstbijzijnde gevel. Om geluidhinder te voorkomen wordt geadviseerd de geluidsbelasting op de dichtstbijzijnde gevel door de koeling van transformatoren niet hoger te laten zijn dan $L_{den} = 43$ dB.

Het advies van GGD neemt de gemeente ter harte. De afstand van de zuidelijke grens van het zonnepark tot de gevel van de dichtstbijzijnde geluidsgevoelige bestemmingen is meer dan 250 m. De transformatoren van het zonnepark worden aan de noordzijde geplaatst, op een afstand van circa 500 m van de dichtstbijzijnde geluidsgevoelige bestemmingen. Geluidhinder als gevolg van de trans-

formatoren is vanwege deze grote afstand niet aan de orde. Er worden daarom geen maatwerkvoorschriften opgelegd om een geluidsbelasting van $L_{den} = 43$ dB af te dwingen.

VERHOGING WATERPEIL EN CO₂ UITSTOOT

In het bestemmingsplan is aangegeven dat het zonnepark niet zorgt voor een extra, maar voor een vermeden CO₂-uitstoot van circa 2.400 ton per jaar. Voor zonnepark M3006 en M2883 samen gaat het om een vermeden CO₂-uitstoot van circa 4.800 ton per jaar.

Er is aangegeven in het bestemmingsplan dat er verschillende mogelijkheden zijn voor multifunctioneel gebruik van het plangebied. Eén van de genoemde mogelijkheden is het verhogen van het waterpeil en het vernatten van het gebied. Hierover is nog geen definitief besluit genomen. Het advies van de indiener om het waterpeil niet te verhogen wordt bij de uitwerking van het plan meegenomen.

ZONNEPANELEN

KiesZon heeft aangegeven zonnepanelen te gaan plaatsen waarin geen cadmium is verwerkt. De initiatiefnemer is gebaat bij een goede werking van het zonnepark. Bij de bouw en het beheer van het zonnepark is het streven dan ook om lekkages van panelen te voorkomen.

WAARDE ONROEREND GOED

Voor een eventuele daling van de woningwaarde kan de indiener een planschadeverzoek indienen bij de gemeente. De wettelijke grondslag voor zo'n verzoek is artikel 6.1, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening. Men kan de aanvraag voor tegemoetkoming in planschade indienen tot vijf jaar nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden.

INFO/BETROKKENHEID/VOORLICHTING

In maart 2018 heeft de initiatiefnemer een informatieavond gehouden. Hiervoor zijn de circa 40 omwonenden middels een brief uitgenodigd. Daarnaast is in de lokale krant een uitnodiging geplaatst. De informatieavond was voor iedereen toegankelijk. Circa 30 personen hebben de avond bezocht. De gemeente vindt het spijtig om te horen dat de indieners geen uitnodiging voor de informatieavond hebben ontvangen. Mocht er naar aanleiding van het plan behoefte zijn aan individuele keukentafelgesprekken, dan zal de initiatiefnemer deze inplannen.

3.5.3 Conclusie

De zienswijzen leiden tot een aanpassing van het bestemmingsplan. Alle aanpassingen zijn weergegeven in hoofdstuk 4.

3.6 Indiener 7 - Hekkelman Advocaten

3.6.1 Zienswijze bestemmingsplan

OPKNIPPEN PLANNEN

De ontwerpbestemmingsplannen maken beide één zonnepark met een oppervlakte van 5 hectare mogelijk. Feitelijk is echter sprake van één groot zonnepark met een oppervlakte van 10 hectare. De ontwikkeling van het zonnepark wordt ten onrechte juridisch-planologisch opgeknipt in twee delen.

In de ontwerpbestemmingsplannen, en de daaraan ten grondslag liggende onderzoeken, is enkel de ruimtelijke aanvaardbaarheid van een deel van het totale zonnepark bezien. Een volledige beoordeling van de (cumulatieve) ruimtelijke effecten van het totale zonnepark ontbreekt.

PROVINCIAAL BELEID EN PROVINCIALE REGELGEVING

In de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe is vastgelegd dat een ruimtelijk plan kan voorzien in de realisatie van zonneakkers mits de realisatie voldoet aan de door provinciale staten vastgestelde en in de Omgevingsvisie opgenomen 'zonneladder' en het ter uitvoering daarvan door gedeputeerde staten vastgestelde 'Beleidskader Zonneakkers'. Indieners zijn van oordeel dat hieraan niet wordt voldaan.

STRUCTUURVISIE BORGER-ODOORN

De ontwerpbestemmingsplannen zijn in strijd met de 'Structuurvisie Borger-Odoorn'.

Zoals in de plantoelichtingen wordt opgemerkt, zijn de plangebieden op de bij de Structuurvisie behorende visiekaart, aangewezen als 'Versterken agrarische functie' en 'Versterken agrarische functie met aandacht voor landschappelijke en natuurlijke waarden'. Van het versterken van de agrarische functie, de ruimtelijke drager van het gebied, is evenwel geen sprake. Sterker nog, het Zonnepark belemmert de agrarische mogelijkheden van de plangebieden. Daarmee zijn de ontwerpbestemmingsplannen in strijd met het in de Structuurvisie vastgelegde gemeentelijk ruimtelijk beleid.

BELEIDSPLAN ZONNEOOGST

De ontwerpbestemmingsplannen zijn in strijd met het beleidsplan 'Zonneoogst - Beleidsplan zonneakkers in Borger-Odoorn'.

Clënten wijzen primair op één van de belangrijkste in het Beleidsplan neergelegde beleidsuitgangspunten, namelijk dat in de periode 2018-2020 slechts ruimte is voor de realisatie van maximaal 10 kleinschalige zonneakkers van maximaal 5 hectare. Daarvan is in dit geval geen sprake. Er is feitelijk sprake van één groot Zonnepark.

Voor zover al sprake zou zijn van twee verschillende zonneparken, is nog steeds sprake van strijd met het Beleidsplan. Ten aanzien van het aspect 'landschap', wordt immers de volgende voorwaarde gesteld van een "beperkt aantal velden op flinke afstand van elkaar". Beide velden zijn direct naast elkaar gesitueerd, zodat niet ter discussie staat dat niet aan deze voorwaarde wordt voldaan.

Ten aanzien van het 'aspect kavel' worden als uitgangspunten voor inpassing gesteld: inpassen met walletjes en inpassen met bloemenakkers. Uit het inrichtingsplan blijkt dat in dit geval geen 'walletjes' worden aangelegd. Van het inpassen met bloemenakkers is evenmin sprake.

In de ontwerpbestemmingsplannen worden ten onrechte geen eisen gesteld aan de locaties van de gebouwde objecten (trafo's). Binnen de plangebieden mogen 2 x 10 trafo's worden gerealiseerd op elke denkbare locatie. Voor overige objecten, waaronder objecten ten behoeve van opslag, zijn vrijwel geen beperkingen gesteld.

VORMVRIJ M.E.R.-BEOORDELING

Ten behoeve van de ontwerpbestemmingsplannen is ten onrechte geen vormvrije m.e.r.-beoordeling uitgevoerd. In de plantoelichtingen wordt gesteld dat de ontwerpbestemmingsplannen niet voorzien in een activiteit als bedoeld in de D-lijst van de bijlage bij het Besluit m.e.r. en een vormvrije m.e.r.-beoordeling derhalve niet noodzakelijk is. Dit standpunt is onjuist.

Indieners wijzen op het feit dat het zonnepark kwalificeert als een 'Industriële installatie bestemd voor de productie van elektriciteit' als bedoeld in onderdeel D 22.1 van de bijlage bij het Besluit m.e.r. Uit de parlementaire geschiedenis blijkt immers dat hieronder alle installaties waarmee elektriciteit kan worden opgewekt, vallen. Het zonnepark kwalificeert bovendien als een 'landinrichtingsproject' als bedoeld in onderdeel D 9 van de bijlage bij het Besluit m.e.r.

Op grond van paragraaf 7.6 van de Wet milieubeheer had een aanmeldingsnotitie overgelegd moeten worden en had (op basis daarvan), voorafgaand aan het ter inzage leggen van de ontwerpbestemmingsplannen, een m.e.r.-beoordelingsbesluit genomen moeten worden.

Verder merken indieners nog op dat ten behoeve van het bestemmingsplan geen vormvrije m.e.r.-beoordeling is opgesteld, zodat ook (inhoudelijk) niet vaststaat dat geen belangrijke nadelige milieueffecten zullen optreden als gevolg van de in de ontwerpbestemmingsplannen voorziene ontwikkelingen.

LICHTHINDER

In de ontwerpbestemmingsplannen is ten onrechte onvoldoende aandacht besteed aan het aspect lichthinder. In de plantoelichtingen wordt ten onrechte simpelweg gesteld dat lichthinder niet verwacht wordt. Deze veronderstelling wordt slechts gemotiveerd met de stelling dat reflectie van zonlicht nadelig is voor het rendement en om die reden zoveel als mogelijk wordt voorkomen.

Onduidelijk is op welke wijze dit zal gebeuren, laat staan dat deze maatregelen in de ontwerpbestemmingsplannen gewaarborgd zijn. Bovendien staat al vast dat reflectie niet te voorkomen is. In dezelfde alinea wordt immers erkend dat zonneparken gepaard gaan met een hinderlijke schittering van de zon voor automobilisten in de omgeving. Dat geldt dan uiteraard ook voor de woning van cliënten die (direct aan de weg) op zeer korte afstand van het Zonnepark is gelegen.

ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

De (economische) uitvoerbaarheid van de ontwerpbestemmingsplannen is niet geborgd. Uit de plantoelichtingen blijkt dat er nog een overeenkomst tussen de initiatiefnemer en de gemeente gesloten moet worden waarin onder andere afspraken worden gemaakt over kostenverhaal. Zo lang deze overeenkomst niet is gesloten, is kostenverhaal niet verzekerd en zijn de plannen (economisch) niet uitvoerbaar.

Maar ook indien voornoemde overeenkomsten alsnog gesloten worden, is de uitvoerbaarheid niet geborgd. Uit de plantoelichtingen blijkt immers dat (naar alle waarschijnlijkheid) een subsidie (SDE+) noodzakelijk is voor de bedrijfseconomische haalbaarheid. Aangezien allerm minst zeker is dat deze subsidie (voor het noodzakelijke bedrag) verkregen kan worden, is (ook) om deze reden de (financiële) uitvoerbaarheid van de ontwerpbestemmingsplannen onzeker.

TIJDELIJKHEID

In de plantoelichtingen wordt gesteld dat sprake is een tijdelijk Zonnepark. Na het verstrijken van een looptijd van 25 jaar zouden de gronden weer in de oorspronkelijke staat worden teruggebracht. In de planregels deze tijdelijkheid echter op geen enkele wijze geborgd.

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

In artikel 3.2.3 onder a van de planregels is vastgelegd dat het bouwen van het Zonnepark uitsluitend is toegestaan indien de gronden binnen 24 maanden na verlening van de omgevingsvergunning zijn ingericht/ingepast conform het landschapsinrichtingsplan. Indieners constateren dat de gestelde termijn zo ruim is, dat het mogelijk is dat de inpassing pas anderhalf jaar na de realisatie van het zonnepark wordt gerealiseerd. Ze menen dan ook dat voornoemde voorwaardelijke verplichtingen aangepast dienen te worden.

Bovendien geldt dat het landschapsinrichtingsplan onvoldoende concreet is, zodat de ontwerpbestemmingsplannen in zoverre rechtsonzeker zijn. In dit landschapsinrichtingsplan is enkel vastgelegd dat om het Zonnepark een laag blijvende struikenrand van 3 meter breed moet worden gerealiseerd. Volstrekt onduidelijk is hoe hoog deze struikenrand minimaal dient te zijn. Juist de aanduiding 'laag blijvende' maakt dat ook met een struikenrand van enkele tientallen centimeters zou kunnen worden volstaan.

LOFAR

In artikel 3.2.3 onder c van de planregels is vastgelegd dat bij de aanvraag om een omgevingsvergunning voor het bouwen een rapport gevoegd dient te worden waaruit blijkt dat de elektromagnetische storing vanwege de te gebruiken installaties en bekabeling, dan wel het vanwege het volledig zonneveld, al dan niet in samenhang met overige zonnevelden of windturbinevelden in de omgeving geen belemmering oplevert voor het goed functioneren van LOFAR. Cliënten zijn van oordeel dat met deze bepaling ten onrechte een nader afwegingsmoment in de ontwerpbestemmingsplannen is vastgelegd.

Het opnemen van een nader afwegingsmoment wat betreft de (bij recht) in het plangegeven bouwen en gebruiksmogelijkheden is niet aanvaardbaar. De ruimtelijke gevolgen van de in de plannen gegeven bouw- en gebruiksmogelijkheden moeten bij de vaststelling van de plannen zijn beoordeeld en aanvaardbaar geacht. Ten onrechte is in dit geval de beoordeling van de vraag of het functioneren van LOFAR aan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in de weg staat, doorgeschoven. Deze beoordeling dient, zoals gesteld, voorafgaand aan de vaststelling van de bestemmingsplannen te zijn uitgevoerd.

ARCHEOLOGIE

In verband met de archeologische waarden in de plangebieden zijn verschillende dubbelbestemmingen 'Archeologie' aan de plangebieden toegekend. Onduidelijk is hoe de voorwaardelijke verplichtingen als bedoeld in de artikelen 3.2.3 onder b en 3.3.2 onder b van de planregels zich tot deze dubbelbestemmingen verhouden.

OPSLAG

Uit de plantoelichtingen blijkt dat in het bestemmingsplan al rekening is gehouden met de mogelijke opslag van de opgewekte energie. Er wordt gesproken over opslag in zeecontainers met energie-opslagsystemen. Cliënten constateren dat artikel 3.2.2 van de planregels vrijwel onbepaald mogelijkheden biedt om dergelijke zeecontainers binnen de plangebieden te plaatsen. De ruimtelijke aanvaardbaarheid daarvan is evenwel op geen enkele wijze aangetoond. Datzelfde geldt ook voor de landschappelijke inpassing. Het is evident dat deze zeecontainers boven de 'laag blijvende' struiken uit zullen steken.

3.6.2 Reactie gemeente zienswijze bestemmingsplan

OPKNIPPEN PLANNEN

Voor de zonneparken M3006 en M2883 zijn inderdaad twee afzonderlijke bestemmingsplannen opgesteld. De financiële opzet van beide parken verschilt namelijk wezenlijk. Zonnepark M3006 wordt gerealiseerd via crowdfunding en zonnepark M2883 via de postcoderoosregeling. Voor beide parken wordt afzonderlijk van elkaar een subsidieaanvraag SDE+ ingediend. Mocht één van de parken geen doorgang vinden dan kan het tweede zelfstandig gerealiseerd worden en functioneren.

Het doel van landschappelijke inpassing is het in de omgeving inkleden van het zonnepark. Hiertoe wordt gezocht naar een oplossing die past bij het onderliggende landschap. Dit creëert uiteindelijk een rustig en natuurlijk beeld. In de toelichting van het bestemmingsplan is er daarom bewust voor gekozen om de integrale landschappelijke inpassing voor beide parken weer te geven. Daarbij wordt ook expliciet aangegeven hoe de inpassing eruit ziet als enkel zonnepark M3006 wordt gerealiseerd. Volledigheidshalve is dit eveneens nader uitgewerkt in de inrichtingsschets die als bijlage bij de regels is opgenomen.

Uit de onderzoeken die verder zijn uitgevoerd ten behoeve van de bestemmingsplannen blijkt dat beide plannen uitvoerbaar zijn. Deze conclusie wijzigt naar het oordeel van de gemeente niet als de plannen als één geheel zouden worden beoordeeld.

PROVINCIAAL BELEID EN PROVINCIALE REGELGEVING

In het kader van het vooroverleg heeft de provincie inderdaad een aantal opmerkingen gemaakt. Ze heeft daarbij aangegeven dat de volgende aspecten van provinciaal belang worden geacht: productie hernieuwbare energie, kernkwaliteiten landschap, cultuurhistorie en archeologie en ten slotte beschermingszone radioastronomie.

Naar aanleiding van die reactie heeft er overleg plaatsgevonden met de provincie en is het bestemmingsplan op verschillende onderdelen aangepast. In haar reactie op het ontwerpbestemmingsplan geeft de provincie aan dat de in het kader van het vooroverleg gemaakte opmerkingen in het ontwerpbestemmingsplan zijn voorzien van een goede gemeentelijke reactie. Volgens de provincie is het provinciaal belang op een goede wijze in het plan opgenomen. De opmerking in de zienswijze dat het plan niet voldoet aan het provinciale beleid, kan de gemeente dan ook niet plaatsen.

STRUCTUURVISIE BORGER-ODOORN

In 2010 heeft de gemeente Borger-Odoorn de gemeentelijke Structuurvisie vastgesteld. Dit document bevat de strategische ruimtelijke visie op de ontwikkeling van het grondgebied van de gemeente. De structuurvisie brengt de gemeentelijke ruimtelijke belangen in beeld aan de hand van de ruimtelijk relevante thema's en trends. Daarbij wordt een driedeling gehanteerd aan de hand van de landchapstypes Zand, Hunzedal en Veen.

Op de Visiekaart horend bij de Structuurvisie ligt het plangebied op de overgang van een zone waar het versterken van de agrarische functie met aandacht voor natuurlijke en landschappelijke waarden centraal (Hunzedal) staat naar een zone met de nadruk op het versterken van de agrarische functie (Veen). Qua landschap behoort het plangebied feitelijk tot het veenkoloniaal gebied. Borger-Odoorn biedt op grond van de structuurvisie in de veenkoloniën ruimte voor innovatie op het gebied van energie, duurzaamheid, logistieke verbindingen en waterbeheersing ten behoeve van grootschalige landbouw in de veenkoloniën. Aan bedrijven die hun bedrijfsvoering willen verbreden met het opwekken van duurzame energie wordt medewerking verleend. Ten tijde van de Structuurvisie was er nog geen concrete sprake van en discussie over zonneparken. Het beleidsplan Zonneoogst kan daarom worden gezien als aanvulling op de Structuurvisie. Het plan voor een tijdelijke zonneakker op agrarische gronden (met behoud van de agrarische bestemming) sluit naar mening van de gemeente aan op het beleid.

BELEIDSPAN ZONNEOOGST

De initiatiefnemer heeft plannen voor twee zonneparken van elk circa 5 hectare (schaal M). Het plangebied van het zonnepark bevindt zich op grond van het beleidsplan Zonneoogst in het veenkoloniaal landschap. Uitgangspunten zijn op de schaal van het landschap zijn: aansluiten op het ontginningslandschap en op de heldere structuur van kanalen en wijken, achter de boerderijen met bufferzone en beperkt aantal velden op flinke afstand van elkaar.

Het zonnepark M3006 sluit aan op het ontginningslandschap en wordt ingepast binnen de bestaande wijkenstructuur. Met de oost-westoriëntatie van de panelen wordt ook aangesloten op de lijnen in het landschap. Tot het dorpslint van Valthermond (Noorderdiep) wordt een afstand aangehouden van circa 600 meter. De woning van indianers staat op ruim 250 meter. De afstand tot het dichtstbijzijnde, geplande, zonnepark, niet zijnde M2883, is circa 1,8 kilometer. Overige, geplande, zonneparken liggen op grotere afstand. Het uitgangspunt voor de gemeente is altijd geweest dat de afstand tussen zonnepark M3006 en M2883 minimaal 50 meter was. Op het inrichtingsplan in het ontwerpbestemmingsplan was deze afstand per abuis 10 meter. In het vast te stellen plan is weer een afstand van 50 meter opgenomen. Gezien de beperkte omvang van de zonneparken M3006 en M2883, de inpassing in het landschap, de ruime afstand tot woningen en overige zonneparken, is er naar mening van de gemeente in dit geval sprake van bijzondere omstandigheden die het aanvaardbaar maken dat de twee parken op 50 meter afstand van elkaar worden gerealiseerd.

Op kavelniveau zijn de uitgangspunten: zonnepark in verkavelingsstructuur, openheid en zicht behouden en inpassen met walletjes, bloemenakkers en natuurlijke sloten. Zoals aangegeven wordt het zonnepark ingepast binnen de bestaande kavelstructuur. De bestaande kavelsloten worden gehandhaafd en gebruikt als afscheiding. Hekken worden enkel geplaatst op de plekken waar geen sloten aanwezig zijn. Bij plannen voor zonneparken elders in het veenkoloniaal gebied is er voor gekozen om het zicht op het zonnepark af te schermen door de bestaande walletjes te verhogen en verlengen. Rond het zonnepark M3006 zijn nu geen wallen aanwezig. Een minder 'harde' inpassing in de vorm van een groensingel wordt hier als passend beschouwd. De groensingel krijgt een breedte van 3 meter en wordt beplant met Gelderse roos, wilg en vlier. Het voordeel van de groensingel tot bloemenakkers is dat deze een hoogte krijgt die vergelijkbaar is met die van de zonnepanelen, namelijk 1,65 meter. Naar het oordeel van de gemeente sluit het plan naar aard en opzet dan ook aan op het beleidsplan Zonneoogst.

Ten aanzien van de transformatoren is in het inrichtingsplan de locatie van de transformatoren weergegeven. Deze transformatoren worden op één lijn geplaatst aan de noordzijde van het plangebied op circa 500 meter van de woning van indianers. Met het inrichtingsplan, dat hoort bij de regels van het bestemmingsplan, is de locatie en ordening van de transformatoren voldoende geborgd.

Op grond van het ontwerpbestemmingsplan mag de gezamenlijke oppervlakte aan gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, maximaal 250 m² bedragen, met een bouwhoogte van 3 meter. In het plangebied worden drie transformatoren en één inkoppelstation geplaatst. De gezamenlijke oppervlakte hiervan is een kleine 60 m², met een bouwhoogte van ruim 2 meter. In het vast te stellen bestemmingsplan wordt de gezamenlijke oppervlakte aan gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, daarom bijgesteld naar 60 m². De bouwhoogte wordt 2,5 meter.

VORMVRIJE M.E.R.-BEOORDELING

De gemeente is van mening dat het zonnepark niet gekarakteriseerd kan worden als een 'Industriële installatie bestemd voor de productie van elektriciteit' als bedoeld in onderdeel D 22.1 van de bijlage bij het Besluit m.e.r. Deze categorie heeft namelijk betrekking op activiteiten die betrekking hebben

op een elektriciteitscentrale met een vermogen van 200 megawatt (thermisch) of meer. Het zonnepark in dit plan is geen thermische elektriciteitscentrale. Het zonnepark zet zonlicht direct om in stroom. Van een omzetting in warmte is geen sprake.

De m.e.r.-beoordelingsplicht ten aanzien van de in categorie 9 omschreven activiteiten geldt voor de inrichting van het landelijk gebied in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een functiewijziging, in planologische zin, in natuur, recreatie of landbouw. Onder functiewijziging dient verstaan te worden de verandering in het ruimtelijk grondgebruik van het landelijk gebied. In de huidige situatie heeft het plangebied een agrarische bestemming. Deze bestemming wijzigt met dit bestemmingsplan niet. Het zonnepark is naar mening van de gemeente dan ook niet te beschouwen als een 'landinrichtingsproject' als bedoeld in onderdeel D 9 van de bijlage bij het Besluit m.e.r.

Gezien het voorgaande is een vormvrije m.e.r.-beoordeling dan ook niet noodzakelijk. In tegenstelling tot wat in de zienswijze is aangegeven, is naar mening van de gemeente in het bestemmingsplan voldoende onderbouwd dat met het plan geen belangrijke nadelige milieueffecten zullen optreden.

LICHTHINDER

Bij de plaatsing van een zonnepark is de lichtreflectie richting de omgeving vaak een punt van aandacht dat door omwonenden wordt genoemd. Het idee van efficiënte zone-energie is het absorberen van zoveel mogelijk licht en tegelijkertijd minimalisatie van de reflectie. De schittering en reflectie van een zonnepanelensysteem is dan ook aanzienlijk lager dan de schittering en reflectie die wordt gegenereerd door standaard glas en andere veel voorkomende reflecterende oppervlakken in de directe omgeving van een zonnepark¹.

Uit onderzoeken voor zonneparken elders blijkt dan ook dat deze zonder onevenredige lichthinder op korte afstand van onder meer wegen kunnen worden gerealiseerd². In dit geval ligt de weg Valtherblokken-Noord op ruim 180 m ten westen van het plangebied. De Dreef ligt op ruim 300 m ten noorden van het plangebied. Gezien de beperkte omvang van het zonnepark rijdt men het park in een paar tellen voorbij.

Het zonnepark ligt op minimaal circa 250 m ten noorden van de woning van de indieners. De zonnepanelen in het park worden oost-west georiënteerd. De panelen liggen op tafels, onder een hoek van 10 graden ten opzichte van het aardoppervlak en met een maximale hoogte van 1,65 m. Gezien de draaiing van de aarde rond de zon en de ligging van de woning ten opzichte van het zonnepark, zal er van de oostgerichte zonnepanelen geen reflectie op de woning zijn. Voor zover er al sprake is van reflectie van de westgerichte panelen dan is deze, gezien het voorgaande, hoofdzakelijk van de woning af.

¹ Sunpower Corporation: "PV Systems: Low Levels of Glare and Reflectance vs. Surrounding Environment" provided with information e.g. by the University of Minnesota

² Zie onder meer: publications.tno.nl/publication/34622562/gbnnTb/TNO-2016-R10690.pdf en ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/bestemmingsplannen?planidn=NL.IMRO.0317.BPEZonneveldA1-Va02

In het bestemmingsplan is verder opgenomen dat het zonnepark wordt ingepast met een struikenrand van 3 m breed met Gelderse roos, wilg en vlier. Door deze groenstrook staan de zonnepanelen uit het zicht. De al kleine kans op van reflectie wordt hierdoor nog verder beperkt.

ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

Tussen gemeente en KiesZon is inmiddels een overeenkomst gesloten over het kostenverhaal. De financiële haalbaarheid van het plan wordt daarmee gewaarborgd.

Zonnepark M3306 wordt gerealiseerd via crowdfunding. Indien de crowdfunding niet volloopt met deelnemers, wordt voor de totstandkoming van het zonnepark een, gedeeltelijke, subsidie op grond van de Subsidieregeling Duurzame Energie (SDE+) aangevraagd. Voor zover bekend bij de gemeente zijn er in Nederland nog geen zonneparken in veldopstelling, van enige omvang, gerealiseerd zonder subsidie. Ten aanzien van de subsidie op grond van de SDE+ geldt dat om in aanmerking te komen voor subsidie, een omgevingsvergunning in het kader van de Wabo moet zijn afgegeven door de gemeente. In dit geval verloopt de verlening van de vergunning gecoördineerd met de vaststelling van het bestemmingsplan.

TIJDELIJKHEID

Een bestemmingsplan wordt in principe vastgesteld voor een periode van tien jaar. Het zonnepark wordt opgericht voor 25 jaar en heeft daarmee een langere looptijd dan het bestemmingsplan. Er is in dit geval voor gekozen om de tijdelijkheid van 25 jaar vast te leggen in de omgevingsvergunning. De procedure hiervan verloopt gecoördineerd met die van het bestemmingsplan. De gemeente is van mening dat met het vastleggen van de periode van 25 jaar in de omgevingsvergunning de tijdelijkheid voldoende is geborgd.

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

Na verlening van de omgevingsvergunning wordt niet meteen gestart met de aanleg van het zonnepark. Er wordt onder meer gewacht op de uitkomsten van de SDE+-subsidieronde. De realisatie moet na vergunning verlening ook nog worden uitgewerkt. Ook dit vraagt de nodige tijd. Daarmee zal het aanleggen van het zonnepark en de landschappelijke inpassing nagenoeg parallel moeten worden uitgevoerd. De gemeente vindt de termijn in de voorwaarde dat de gronden binnen 24 maanden na verlening van de omgevingsvergunning zijn ingericht conform het landschapsinrichtingsplan dan ook redelijk. In de regels is verder opgenomen dat gebruik van het zonnepark niet is toegestaan zonder instandhouding van de inpassing. Hiermee is de inpassing naar mening van de gemeente voldoende geborgd.

Rondom het zonnepark wordt een struikenrand van 3 meter breed met Gelderse roos, wilg en vlier aangeplant om het zicht op de panelen weg te nemen. Gezien het open karakter van het gebied is gekozen voor een laag blijvende struikenrand die niet hoger wordt dan de zonnepanelen. Gezien deze afscherming en de afstand van ruim 250 meter tot de woning van indieners, is er naar mening van de gemeente sprake van een voldoende inpassing.

LOFAR

Naar aanleiding van nader overleg met LOFAR is een aangepaste voorwaardelijke bepaling opgenomen in artikel 3.3.2 onder b van de regels. Artikel 3.2.3 onder c is verwijderd. Overigens is de gemeente van mening dat het functioneren van LOFAR niet strekt tot de bescherming van de belangen van indieners.

ARCHEOLOGIE

Voor het bestemmingsplan is een archeologisch onderzoek uitgevoerd. Ten tijde van de terinzagelegging van het ontwerp was dit onderzoek nog niet afgerond. Uit het onderzoek komt naar voren dat door bodemverstoring eventuele archeologische resten van bewoning zullen zijn aangetast. Verder is de kans op geïsoleerde materialen van jacht, visvangst en rituele deposities klein. Het advies is daarom om geen nader archeologisch onderzoek te ondernemen en het plangebied op archeologische gronden vrij te geven voor de geplande inrichting.

Naar aanleiding van het onderzoek zijn de archeologische dubbelbestemmingen verwijderd van de verbeelding en uit de regels. De voorwaardelijke verplichtingen als bedoeld in de artikelen 3.2.3 onder b en 3.3.2 onder b van de planregels zijn ook verwijderd.

OPSLAG

In de zienswijze wordt verwezen naar zeecontainers met energie-opslagsystemen. In het bestemmingsplan is aangegeven dat het park bij de aanleg wordt voorbereid op mogelijke opslag van de opgewekte energie. In haar vooroverlegreactie heeft de Veiligheidsregio Drenthe een opmerking gemaakt over mogelijke toekomstige opslag in zeecontainers met energie-opslagsystemen. In het plan zoals het er nu ligt zijn zulke containers niet voorzien. De eerder in deze reactie genoemde aanscherping van de bouwregels heeft daarnaast als gevolg dat het plaatsen van zeecontainers niet bij recht mogelijk is.

3.6.3 Conclusie zienswijze bestemmingsplan

Deze zienswijze leidt tot een aanpassing van het bestemmingsplan.

3.6.4 Zienswijze omgevingsvergunning

LOFAR

Op grond van artikel 3.2.3 onder c van de planregels van de ontwerpbestemmingsplannen wordt een omgevingsvergunning uitsluitend verleend indien is voldaan aan het gestelde in artikel 3.1 onder b en c van de planregels. Met het oog daarop dient bij de aanvraag om een omgevingsvergunning voor het bouwen een rapport gevoegd te worden waaruit blijkt dat de elektromagnetische storing geen belemmering oplevert voor het goed functioneren van LOFAR.

Indieners constateren dat bij de aanvragen omgevingsvergunning niet een dergelijk rapport is ingediend. De ontwerpomgevingsvergunningen zijn daarmee in strijd met de artikelen 3.1 onder b en 3.2.3. onder c van de planregels van de ontwerpbestemmingsplannen.

ARCHEOLOGIE

Op grond van de ontwerpbestemmingsplannen gelden ter plaatse van de locatie van de bebouwing diverse dubbelbestemmingen 'Archeologie'. Gelet op de aard en omvang van de bebouwing, geldt de verplichting voor de aanvrager een (onderzoeks)rapport te overleggen, waarin de archeologische waarde van het terrein die blijkens de aanvragen zal worden verstoord naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

Indieners constateren dat met de aanvragen omgevingsvergunning niet een dergelijk rapport is ingediend. Daarmee kan niet beoordeeld worden of, en zo ja hoe, de schade door de bouwactiviteiten kan worden voorkomen of zoveel mogelijk kan worden beperkt door het in acht nemen van aan de omgevingsvergunning verbonden voorschriften. De ontwerpomgevingsvergunningen zijn daarmee in strijd met de artikelen 3.2.3 onder b, 3.3.2 onder b, 4 en 5 van de planregels van de ontwerpbestemmingsplannen.

WAARDE - LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE

Ter plaatse van de plangebieden geldt de dubbelbestemming 'Waarde - Landschap en cultuurhistorie 3'. In de ontwerpomgevingsvergunningen is ten onrechte niet gemotiveerd dat aan artikel 6.1 van de planregels van de ontwerpbestemmingsplannen is voldaan.

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

In de ontwerpomgevingsvergunningen is ten onrechte de verplichting als bedoeld in de artikelen 3.2.3 onder a en 3.3.2 onder a van de planregels van de ontwerpbestemmingsplannen niet ook als voorwaarde gesteld.

BOUWBESLUIT 2012 EN BOUWVERORDENING

Uit de ontwerpomgevingsvergunningen volgt niet dat de aanvragen zijn getoetst aan de bepalingen uit het Bouwbesluit 2012 en de gemeentelijke Bouwverordening. Cliënten bestrijden dat de bouwwerken voldoen aan de relevante bepalingen uit het Bouwbesluit 2012 en de gemeentelijke Bouwverordening.

WELSTAND

Uit de ontwerpomgevingsvergunningen volgt niet dat de aanvragen zijn getoetst aan de redelijke eisen van welstand. Ten onrechte is de door de welstandscommissie geen advies uitgebracht. Cliënten bestrijden dat de bouwwerken voldoen aan de vigerende redelijke eisen van welstand.

3.6.5 Reactie gemeente zienswijze omgevingsvergunning

LOFAR

Voor de gemeentelijke reactie wordt verwezen naar paragraaf 3.6.4 onder 'LOFAR'.

ARCHEOLOGIE

Voor de gemeentelijke reactie wordt verwezen naar paragraaf 3.6.3 onder 'Archeologie'.

WAARDE - LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE

Het project is getoetst aan de dubbelbestemming 'Waarde - Landschap en cultuurhistorie 3'. Er wordt voldaan aan de regels. In de omgevingsvergunning wordt dit alsnog opgenomen.

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

De voorwaarde met verplichting tot uitvoering en instandhouding van de landschappelijke inpassing moet inderdaad ook in de omgevingsvergunning worden opgenomen. De omgevingsvergunning wordt op dit punt aangepast.

BOUWBESLUIT 2012 EN BOUWVERORDENING

Ten aanzien van het bouwbesluit vallen de bouwwerken onder 'bouwwerken geen gebouwen zijnde'. De eisen die aan dergelijke bouwwerken wordt gesteld vanuit het bouwbesluit zijn minimaal. In het geval van het bouwbesluit dient men aannemelijk te maken dat een bouwwerk voldoet aan gestelde eisen. De gemeente is van mening dat dit middels het overleggen van de reeds aanwezige stukken voldoende is gebeurd. Op het gebied van gezondheid zijn aanvullende eisen gestelde conform het advies van de GGD. Deze liggen nog boven de landelijke wettelijk norm en komen hiermee tegemoet aan de omwonenden. Dit geldt tevens voor de bouwverordening.

WELSTAND

Het college van burgemeester en wethouders wordt geadviseerd voor de initiatieven voor zonneakkers af te wijken van de uitgangspunten van de welstandsnota. De welstandsnota biedt namelijk geen passend beoordelingskader voor dit soort initiatieven. In het voortraject heeft de welstand dan ook aangegeven dat het ten aanzien van zonneakkers voor hen niet mogelijk is te adviseren.

3.6.6 Conclusie zienswijze omgevingsvergunning

Deze zienswijze leidt tot een aanpassing van de omgevingsvergunning.

4 Wijzigingen bestemmingsplan

Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen wordt het ontwerpbestemmingsplan op een aantal onderdelen gewijzigd. Deze wijzigingen worden hieronder besproken. Ze zijn opgedeeld in onderdelen met betrekking tot de toelichting en onderdelen met betrekking tot de bestemmingsplanregels en verbeelding.

4.1 Toelichting

4.1.1 Archeologie

De toelichting is uitgebreid met de uitkomsten van een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek. Uit dit onderzoek komt naar voren dat door bodemverstoring eventuele archeologische resten van bewoning zullen zijn aangetast. Verder is de kans op geïsoleerde materialen van jacht, visvangst en rituele deposities klein. Het advies is daarom om geen nader archeologisch onderzoek te ondernemen en het plangebied op archeologische gronden vrij te geven voor de geplande inrichting.

4.1.2 Hekkelman

Naar aanleiding van de zienswijze van Hekkelman zijn de planbeschrijving (hoofdstuk 2), het beleid (hoofdstuk 3) en de paragraaf 'lichthinder' (paragraaf 4.7) waar nodig aangevuld met de teksten uit deze zienswijzennota.

4.1.3 Advies GGD Drenthe

Op verzoek van de gemeente is GGD Drenthe om advies gevraagd ten aanzien gezondheidsrisico's. Het advies is in de toelichting verwerkt. In het navolgende is het advies samengevat.

1. Elektromagnetische velden

GGD geeft de gemeente als advies om het zonnepark zodanig in te richten dat het elektromagnetische veld ter hoogte van woningen niet hoger is dan 0,4 microtesla, hetgeen overeenkomt met Rijkbeleid bij hoogspanningslijnen. Stralingsdeskundigen van het RIVM verwachten op basis van literatuur dat een zone van 0,4 microtesla rondom zonneparken niet groter zal zijn dan enkele tientallen meters. Naar deze verwachting zijn echter nooit metingen naar verricht.

2. Geluid

GGD geeft de gemeente als advies om strenger dan het Nederlandse beleid te zijn wat betreft geluidsbelasting op de dichtstbijzijnde gevel. Dit om geluidshinder te voorkomen. Derhalve moet de geluidsbelasting op de dichtstbijzijnde gevel door de koeling van transformatoren niet hoger zijn dan $L_{den} = 43$ dB.

3. Communicatie

GGD geeft de gemeente als advies om in gesprek te blijven met de bezorgde omwonenden met als doel om hun zorgen beter in kaart te brengen. In de fase van ontwerp en planvorming kan hiermee rekening worden gehouden. GGD kan de gemeente Borger-Odoorn bijstaan in de vertaling van de inhoudelijke informatie in de hier besproken onderwerpen naar publieksinformatie.

Opmerkingen naar aanleiding van het advies.

Ad 1. Elektromagnetische velden

De gemeente sluit zich aan bij het advies van GGD om woningen niet toe te laten in het gebied waar het elektromagnetische veld hoger zou kunnen zijn dan 0,4 microtesla. Zoals GGD aangeeft betreft die afstand die men dan voor die situatie moet aanhouden enkele tientallen meters. Met het planvoornemen is daarvan sprake: de afstand van het zonnepark tot aan de dichtstbijzijnde woning bedraagt ten minste 400 meter. Om de werking van de LOFAR-telescoop niet te benadelen, worden bovendien technische maatregelen voor storingsonderdrukking getroffen, waardoor het elektromagnetisch veld wordt verkleind.

Ad 2. Geluid

Het advies van GGD neemt de gemeente ter harte. Zoals in de toelichting is aangegeven wordt een zonnepark aangemerkt als een inrichting in de zin van het Activiteitenbesluit. Er worden, de afstand tot aan de dichtstbijzijnde woningen, geen maatwerkvoorschriften opgelegd om een geluidsbelasting van $L_{den} = 43$ dB af te dwingen.

Ad 3. Communicatie

De gemeente sluit zich aan bij het advies van GGD en is van mening dat het van groot belang is om met omwonenden in gesprek te blijven. Indien de gemeente van toegevoegde waarde acht, wordt GGD uitgenodigd voor het leveren van een bijdrage.

4.1.4 Ladder voor duurzame verstedelijking

In paragraaf 3.1 is een motivering op grond van de Ladder voor duurzame verstedelijking opgenomen. Op grond van jurisprudentie echter geldt dat een zonnepark geen stedelijke ontwikkeling is zoals bedoeld in artikel 3.1.6 lid 2 van het Besluit ruimtelijke ordening. De toelichting is op dit punt aangepast.

4.2 Bestemmingsplanregels en verbeelding

4.2.1 Archeologie

Naar aanleiding van de uitkomsten van het archeologisch onderzoek zijn de dubbelbestemmingen 'Waarde - Archeologie 2' en 'Waarde - Archeologie 4' verwijderd uit de regels en van de verbeelding. De regels ten aanzien van archeologie in de agrarische bestemming zijn ook verwijderd.

4.2.2 Astron en Raedthuys

Naar aanleiding van de zienswijzen van Astron en Raedthuys zijn artikel 3.3.1 onder c (specifieke gebruiksregels) en artikel 3.3.2 onder c (voorwaardelijke bepaling bij de gebruiksregels) toegevoegd aan de regels.

Artikel 3.3.1 onder c luidt:

Bedrijfsvestiging, -uitbreiding, intensivering van verkeer en andere activiteiten als hierbij elektromagnetische straling ontstaat die een storend effect heeft op de waarnemingen van de LOFAR-radiotelescoop.

Artikel 3.3.2 onder c luidt:

Het gebruik van de gronden ten behoeve van een zonnepark is uitsluitend toegestaan indien, conform de intentieverklaring in Bijlage 2, door of vanwege dit zonnepark een maximale elektrische veldsterkte-dichtheid van $-157 \text{ dB}\mu\text{V}/(\text{m}\cdot\text{Hz})$ in het LOFAR-kerngebied niet wordt overschreden. Dit dient zo nodig te worden vastgesteld met een in overleg met het Agentschap Telecom nader te bepalen meetinstrument en volgens een nader vast te stellen meetprotocol.

Naar aanleiding van deze aanpassing is in de definities (artikel 1) het begrip LOFAR kerngebied gedefinieerd als: 'de centraal liggende kern van het LOFAR-systeem bestaande uit 24 bij elkaar liggende ontvangststations, met inbegrip van de zogenaamde superterp'.

4.2.3 Hekkelman

Naar aanleiding van de zienswijze van Hekkelman zijn de bouwmogelijkheden in artikel 3.2 (bouwregels) van de regels verkleind. Eveneens is het inpassingsplan dat als bijlage aan de regels is toegevoegd aangepast. Ook is de verbeelding ten aanzien van de aanduiding 'zonnepark' aangepast.

4.2.4 Wijzigingsbevoegdheid

Aan de bestemming Agrarisch (artikel 3) is een wijzigingsbevoegdheid toegevoegd die mogelijk maakt om de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - zonnepark' en de bijbehorende regels te schrappen indien het plan na vaststelling toch niet wordt uitgevoerd, bijvoorbeeld door het ontbreken SDE-subsidie.

Artikel 3.4 Wijzigingsbevoegdheid

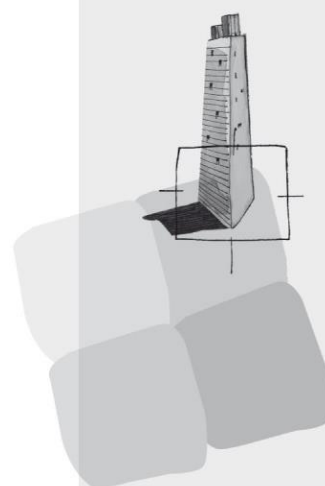
Burgemeester en wethouders kunnen het plan te wijzigen door de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - zonnepark' en de bijbehorende bouw- en gebruiksregels te verwijderen, met dien verstande dat:

- a. een termijn van ten minste drie jaar is verstreken na het moment dat dit plan onherroepelijk is geworden;
- b. gedurende die periode geen zonnepark is opgericht, dan wel op dat moment in oprichting is;
- c. een verleende omgevingsvergunning voor het bouwen van een zonnepark is ingetrokken.

Colofon

Contactpersoon

H. Kerperien

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
9401 GN Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en
Amersfoort